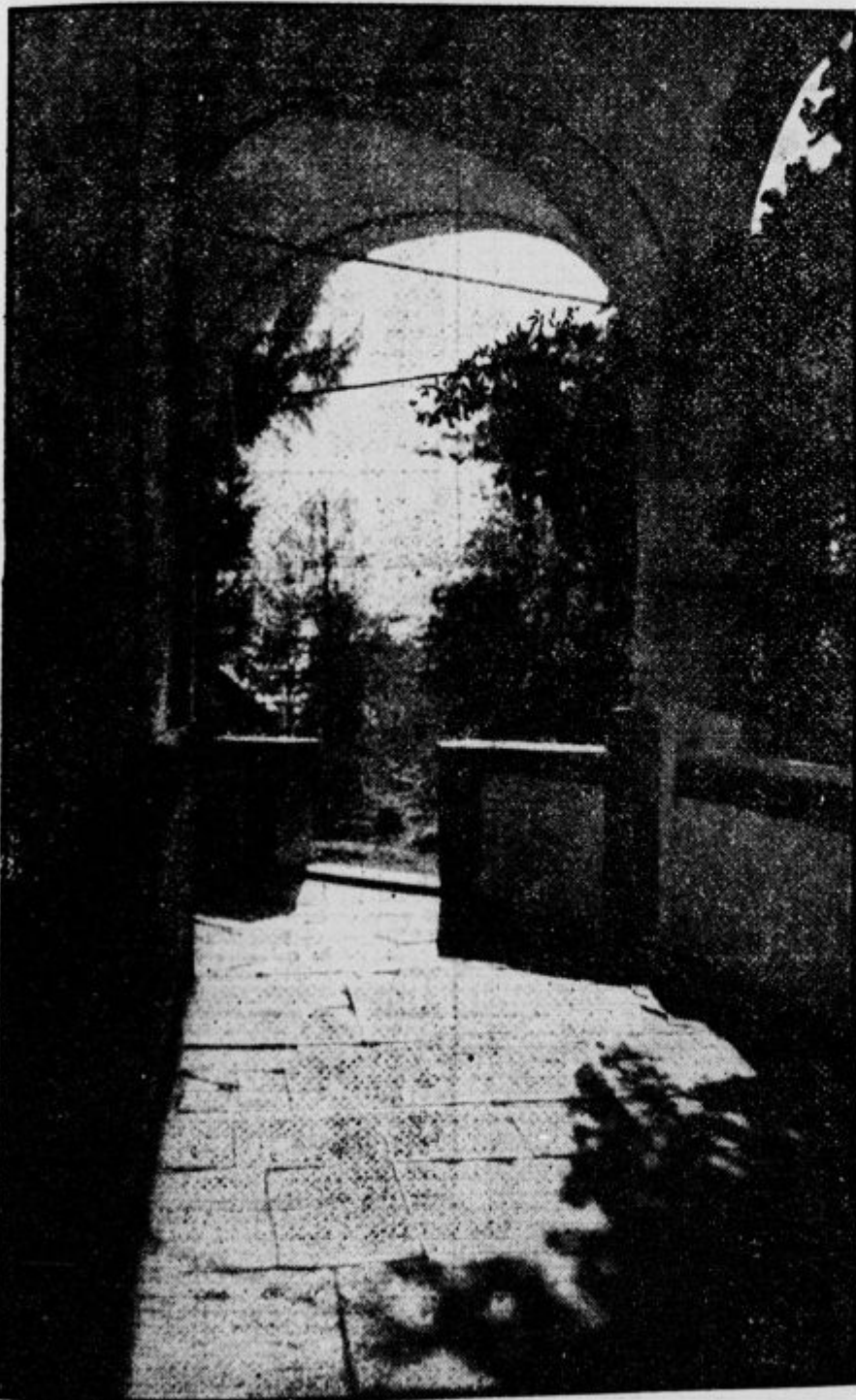

Domoljub

V Ljubljani 14. oktobra 1942-XX

55 - Štev. 42

Jesensko jutro

pri Novi Štifi

Oktobrski dnevi, ko dih prihajajoče jeseni preveva zemljo in nebo. V doline legajo po jutrih vlažne meglice in rosijo na travico in zoreče polje drobne svetle kapljice rose, iz katerih potem sončna luč naredi same zlate, lesketajoče se bisere. Med vejami grmovja so razpete srebrne mreže pajkov, posute z drobnimi biseri. Pastirji že tu pa tam kurijo ogenj in ždiijo okrog njih. Sonce pozno posrka meglo in pokuka na zemljo, ki zažari potem vsa v odtenkih prvih zrelih barv.

Na hribu se je kopala Marijina cerkev pri Novi Štifi, dobro uro hoda od Ribnice. Vsa v soncu je kipela proti nebu, obdana z visokimi smrekami in mogočno razraščeno lipo. Po ozki stezi se vlečemo navkreber, pod nami v dolini še leži megla, ki pa se je začela že tu pa tam trgati. Ob potu se vije zeleni bršljan, kimaajo dišeči ciklami, vmes pa se precejajo na vse to krpe zlate luči pomlajenega sonca.

Tiho in mirno je pri cerkvi, le udarci ure se tu pa tam predramijo v stolpu. Sonce, samo sonce, svežina in zreli vonj jeseni... Zdi se mi, da vidim odtise stopinj pobožnih romarjev, ki so že toliko stoletij romali s sklenjenimi rokami in z molitvijo na ustih k Mariji na hrib in polagali pred njen tron molitve in prošnje. Poslušala je, blagoslavljala in delila milosti, a še vedno je njeno obličje obrnjeno proti nam, ki jo vsak dan prosimo usmiljenja.

Pod oboke okrog cerkve je planila a vzhoda sončna luč in se razila po temnih kottičkih. Zaplala je vsa pomlajena kakor življenje, ki se predrami zjutraj v spočitem človeku. Čisto nalahko so vztrepetali listi na drevju, sonce je popilo meglo docela in čisto mlado jutro je preplavilo zemljo čez in čez...

Pozdravljena Marija na hribu, v svežem jutru oblita z jesenskim zlatom! Ne obrni od nas svojega dobrotljivega obličja. —jka

Vojni dogodki preteklega tedna

Svetovna javnost še vedno govori o sijajnem italijanskem uspehu

Ze zadnji »Domoljub« je poročal o velikem italijanskem uspehu na morju: Italijanska podmornica »Barbarigo« je ob zahodni Afriki pod poveljstvom junaškega kapetana Enza Grossija potopila veliko ameriško oklopnico vrste »Mississippi«. Uspeh kapetana Grossija je tem pomembnejši, ker je prej enkrat potopil sovražno bojno ladjo »Maryland«. Novi uspeh slavne italijanske voine mornarice je vzbudil ne samo v Italiji, ampak tudi po vsem svetu veliko

občudovanje. Italija je ponosna na svoje junake. Kapitan Grossi je bil povišan. Hitler ga je odlikoval z viteškim križem reda železnega križa.

Na egiptskem bojišču se ni pretekli teden pripetilo nič izrednega. Uradna poročila govorijo le o živahnem ogledniškem in letalskem delovanju in o uspešnih zračnih napadih na sovražna letališča v Mika Obi in Hal Fariu. Nasprotniške ogledniške sile so se vrgle na srednji odsek egiptskega bojišča, a so bile krvavo odbite.

Velik pomen pripisuje časopisje potovanju tainika Ekse, Alda Vidoussonta v Hitlerjev

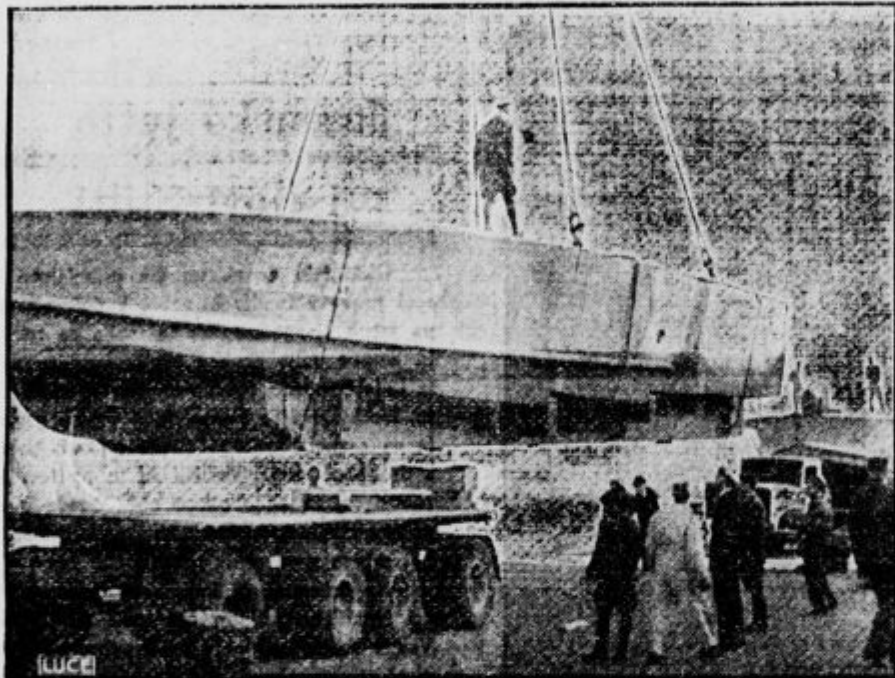
glavni stan. Tam je bil med obema visokima osebamama dolg razgovor.

Novi uspehi na Kavkazu

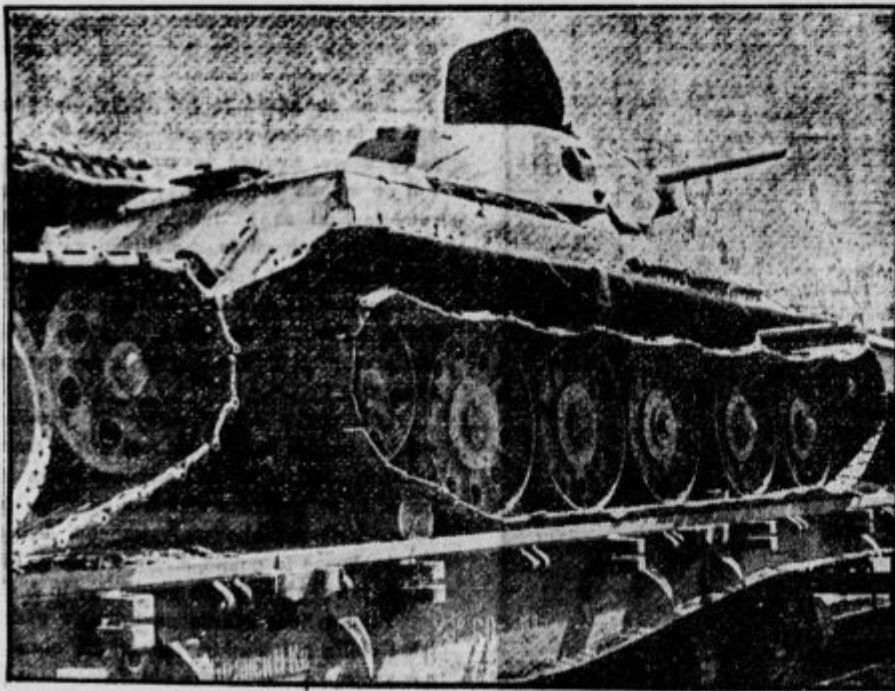
Veliki boji na vzhodni fronti trajajo z nezmanjšano silo naprej. Nemški napadi jugo-vzhodno od Ilmenskega jezera so prinesli Nemcem nove ozemelske pridobitve. Na srednjem odseku je bilo po uspešnih nemških napadih uničenih mnogo sovjetskih trdnjav in ujetih nemalo sovjetskih vojakov. Na bojišču ob Donu so italijanske, madžarske in romunske čete zavrile več poskusov za prekoračenje reke in zmagovito odbile nekatere sunke sovjetskih čet. V Stalingradu so bili v hudih posameznih borbah doseženi novi važni uspehi. Na Kavkazu bijejo srdite boje. Južno od Tereka so oddelki nemške vojske pri najožjih vremenskih razmerah in na težavnih tleh v trdem bližinskem boju zavzeli več važnih mestojank, v petrolejskem področju pa mesto Malgobek. Tamkajšnja nafta ima velik odstotek parafina in je izguba vreleca v Malgobeku za Sovjete tudi v tem pogledu zelo trd udarec.

Italijanske in nemške podmornice, pa tudi hitri čolni po raznih morjih uspešno napadajo in potaplajo ameriške in angleške prevozne ladje, ki peljejo razno blago iz Amerike v Evropo. Tozadevne ameriške, oziroma angleške izgube znašajo tedensko povprečno pod 100 tisoč ton. Nekateri ameriški lasti s strahom pišejo, kaj bo, če bo šlo tako naprej.

Angleško-ameriški bombniki se skoraj vsako noč znašajo nad civilnim prebivalstvom zapadne Nemčije. Na vojaških napravah razbojniški napadi sicer ne napravijo nobene škode, pač pa občuti v večji ali manjši meri am-risko-angleško onemoglo jezo nedolžno prebivalstvo.

Italijanske hitre čolne »MAS« nalagajo na automobile, ki jih iz Italije prevažajo do Ladoškega jezera pod Petrogradom, kjer učinkovito posegajo v boje.

Sovjetski oklepniki na železnih vagonih, zaplenjeni v zadnjih bojih.

KRATKE z vsega sveta

Nad 100.000 osnovnošolskih učencev je zdaj v Rimu, kol pa je 90; srednjih kol je 50 z okoli 50.000 učenci.

Zaradi silovite nevihte se je te dni podrl most na železnici med turškim Carigradom in Ankaro.

Vseučilišče so slovesno odprli v Odesi; pouk bo v romunskem in ruskem jeziku.

V Berlinu je razstavil zadnji svoje umetnine tudi znani japonski slikar Rihak Harad.

Od 1. novembra dalje bo prepovedano v Kanadi izdelovanje žganja.

Vseučiliška mllica skrbi posej za mir in red v madridskem vseučiliškem mestu.

Omejitev potovanja po železnici zaradi povečanih vojaških potreb je napovedal ravnatelj ameriških zveznih železnic.

700.000 stotov oljčnega olja bo letos izdelala Grčija.

150 vagonov smole so letos pridelali v madžarskih gozdovih.

Delovni čas se podaljšali v Franciji od 40 ur tedensko.

Krompir na karte delijo na Madžarskem. Za več ko tri metre je narasla zaradi zadnjega deževja italijanska reka Po.

20.000 kubičnih metrov drv bo Madžarska nabavila Srbiji.

Bolgarske kmetijske šole morajo posaditi 2 hektarja šolskega vrta s kavčukovo rastlino.

Nad 50 milijonov kilogramov grozdja bo letos izvozila Bolgarija.

Na ukaz francoske vichyjske vlade so zaprli bivšega predsednika francoske poslanske zbornice Herriota.

10 oseb je bilo ubitih in mnogo ranjenih na železniški postaji Tücherz, kjer je tovorni vlak zavozil v osebne.

Finska ima 4 družine, v katerih je živih po 17 otrok, 8 družin po 16, nad 50 pa po 15 živih otrok.

Zvišanje krušnih in mesnih obrokov je odredil maršal Göring v Nemčiji in sicer počenši z 19. oktobrom.

9 milijonov bušljev pšenice bo Kanada dala Rusiji.

Hude poplave so povzročile velike škode v mnogih delih Siamске države.

Za 300 milijonov mark škode na leto povzročijo podganji zarod na živilih in kot prenašalci bolezni, trdijo nemški letopisci.

Iz osvobojene Ukrajine

Med narodi, ki so bili pod strašno kruto strahovlado ruskega bolševizma, je bil tudi veliki ukrajinski narod. Okrog 40 milijonov duš šteje to ljudstvo, a bilo je brezpravno na svojih tleh. Več sto tisoč Ukraincev so sovietski tirani za svojega vladanja neusmiljeno poklali, prav toliko, če ne več, so jih poslali na

Ukrajinsko dekle.

želo v Sibirijo in druge severne ledene kraje, kjer je dobri ukrajinski človek bil za svoje delo tepen kakor pes in je umiral od glada.

Države Osi so na svojem zmagovitem pohodu po Evropi prinesle tudi zatiranemu ukrajinskemu narodu tako zaželjeno svobodo, ki mu je porok lepše politične, kulturne in gospodarske bodočnosti.

SAMA
(Ševčenko.)

Oj, sama sem, sama,
od vseh zapuščena,
bogastvo mi tuje je,
sreča skaljena.

Nebo mi je dalo
čar v oči rjave,
ki noč in dan jokalo
sredi planjave.

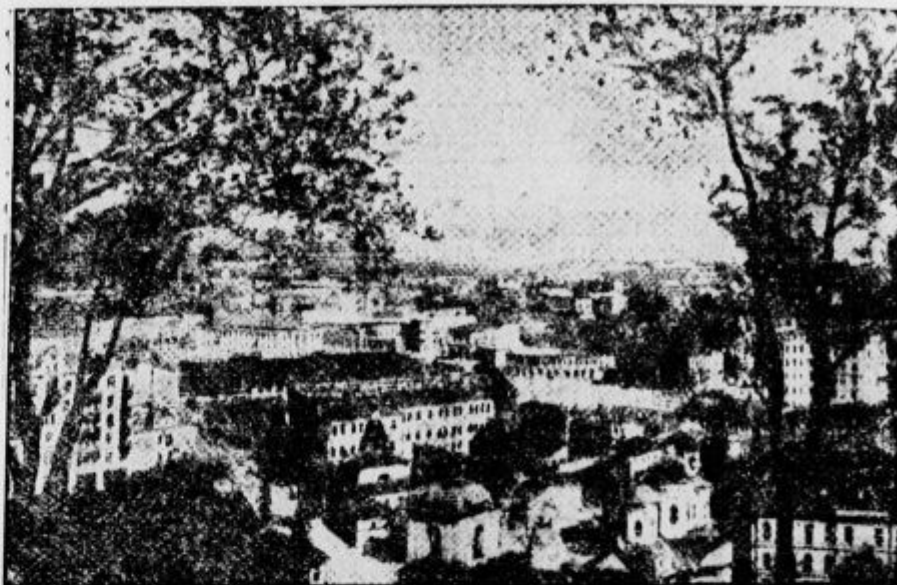
Ne brata, ne sestrice
nisem imela,
na tujem sem zrastle,
na tujem venela.

Promet v bodočnosti

Zavod za promet so ustanovili pred kratkim na vseučilišču v nemškem Frankfurtu. Ob tej priliki piše časopisje o uspehih, ki jih hočejo doseči v silovito naglem prometu v Nemčiji. S pomočjo propelerja ali parne turbine bodo vlaki drveli skozi pokrajine s hitrostjo 300 do 350 km na uro. V pičli uri bodo prevozili progo od Berlina do Hamburga. Vožnjo iz Berlina v Rim, ki traja zdaj 27 ur, bodo v bodočnosti opravili v sedmih urah. Nov nagli promet bo seveda zahteval posebne proge.

61

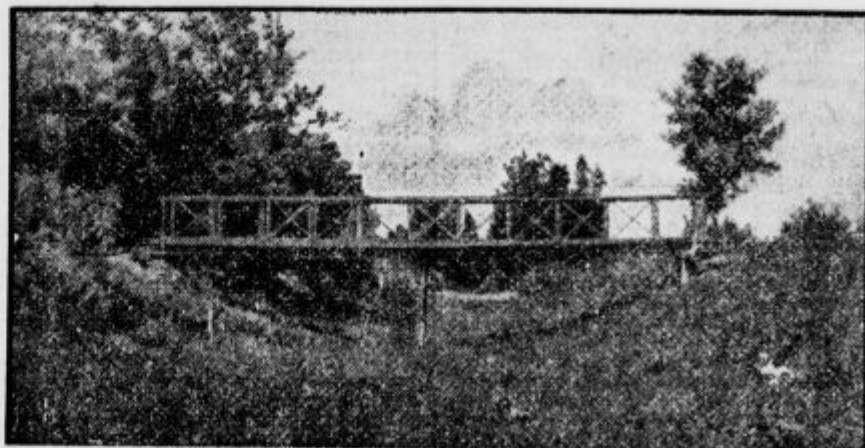
Kijev — prestolnica osvobojene Ukrajine.

Cerkev v Melitopolju.

Pristanišče v Berdiansku ob Azovskem morju.

Po brvi s poljane v ukrajinski gozd.

GIGANOVA ZAPUSCINA

Ruggiero Dombro.

Prevedel Griša Koritnik.

Na mah so se oglasili kliče:

To je medvedov gospodar!... Glejte še eno cigansko kanalo!... Ubijmo ga, njega in njegovega medveda, tako ne bosta več delala škode nikomur!...

Ali je Medo zagrešil kako tatvino?... Joj-mene! Andrejček si ni mogel več delati utvar. Opazil je, da mu nekakšna temna in lepljiva snov kaplja po gobcu in prsih.

...napravil je nekaj škodov...

To pa še ni bil upravičen razlog, da bi ga smeli na tak način tepsti, saj uboga žival brez razuma ne more vedeti za razliko med mojimi in »tvojimi«?

Obrnil se je torej proti množici, ki se je trenutno ustavila, in začel govoriti. Skušal jo je prepričati, da Medo ni zaslužil tolikšnega sovraštva, da je navadno krotak in dober, pa da bo navsezadnje on, njegov gospodar, skušal popraviti škodo.

A namesto da bi bili navzoči upoštevali njegove besede, bi mu bili brčkone pripravili bridke urice, da ni v tem hipu odločen možki glas zapovedal:

»Pustite pri miru tega fanta; saj ga menda ne mislite ubiti, če je njegov medved ukradel nekoliko medu.«

V tem istem trenutku sta se dva orožnika prerinila skozi množico in se pojavila v prvi vrsti. Eden od njiju je bil tisti, ki je pravkar govoril. Njegov nagovor je imel neposreden dojem in je pomiril ljudstvo, ki je po navadi kaj lahko pripravljeno slušati činitele javnega reda.

Nastopil je razmeroma dolg molk, ki je dopuščal orožnikoma, da sta izpraševala dečka, ki je dobil nazaj svojega medveda in se je tesno stiskal k njemu.

»Ali je povsem tvoj ta medved?«

»Da, gospod, je odvrnil Andrejček.

Naučil se je bil že nekoliko tamošnjega jezika, odkar je bil na Španskem, pa je mogel precej dobro razumeti, kar je bil vprašan, in je bilo mogoče razumeti tudi njega.

»Od kod prihajaš?«

»Iz Francije.«

»Imaš v redu listine?«

Kolikokrat je bil že slišal to vprašanje! Toda po zaslugi županovega potrdila mu je še vsakokrat uspelo, da se je izmotal iz nepravilke. Potrdilo je imelo žig: že sam pogled na občinski žig je bil vselej zadostni učinkovit, da je zadovoljil policijo in orožništvo. Tokrat pa je na žalost imel slabši učinek.

»Gospod komisar bo presodil vrednost tega papirja,« je povzel orožnik. »Trenutno pa si ti, lastnik medveda, ki je vzel med gospodu Medu, trgovcu v tej ulici, ki se je prišel pritoževati, odgovoren za prestopke in boš moral v njegovi družbi z nama na policijski komisariat.«

Gospod Medo, okraden po medvedu Medul Zadeva je bila tako smešna, da je samo velika resnost položaja odvrnila Andrejčka od tega, da se ni smejal. Ne da bi si upal spustiti veke, se je brez vsakega ugovora predal orožnikoma, ki sta ga odvedla odgodol.

Množica, ki se je zadovoljila, ko je videla krivca v rokah pravice, se je umirila, kakor hitro se je gručica, povečana po pridružitvi glasovitega gospoda Meda, razšla. In kmalu na to, ko se je njena jeza jela polegati, je bila že malone pripravljena, da bi čutila usmiljenje do malega Francoza.

Le-ta pa nikakor ni imel volje, da bi se bil smejal, prav zares ne! Ko je z medvedom ob strani stopal med svojima stražnikoma in tožiteljem, se je čutil vsega osramočenega. Bal se je, da bi ga mogli zamenjati za tatu, zlasti v drugih ulicah, kjer ljudstvo ni vedelo za razloge njegove aretacije. Drpetal je od postojanja ob misli, da bi mogel veljati, četudi samo vpricho neznanih ljudi, za zaničevanja vredno osebo.

Ta pet, dasi kratka, se mu je zdela brezkončno dolga.

Pri komisariatu se je začelo ponovno izpraševanje.

»Kako se pišeš?« je vprašal komisar.

»Andrej Iruleghi.«

»Od kod prihajaš?«

»Iz Hasparrena na Francoskem.«

»Premlad si, da bi smel na ta način pohajati po cestah!«

»Imam več let, kakor mi jih je videti. Moram zbirati denar za svojo babico, ki ima samo mene na svetu.«

Deček je upravičeno zamočlal komisarju skrivnost svoje naloge, ki jo je imel opraviti pri seviljskih ciganih. Ta skrivnost le-tega ni zadevala, pa dečko ni imel namena govoriti o nji nikomur drugemu kakor sorodnikom rajnega ali pa tistim, ki bi mu bili mogli pomagati.

Komisar je nadaljeval:

»Zakaj pa nisi ostal na Francoskem?«

»Ker sem upal, da si bom v lepi španski deželi laže zaslužil potrebni mi denar.«

Kako se pišeš?

Nihče ne more ostati ravnodušen ob poklonu, ki ga nekdo napravi njegovi domovini. Te dečkove besede so znatno omehtale policijskega predstojnika.

»Dobro,« je odvrnil. »In ta medved pripada tebi?«

»Da, gospod.«

»Je li izurjen?«

»Da, gospod; precej dobro piše, in če hočete, vam pokažem, kaj vam zna vse lepega napraviti...«

»Ne, ne, ni potrebno... Toda, kolikor mi je

znano, nisi orpsil za dovoljenje, da bi smel na stopali z njim v tem mestu.«

»To je resnica. Šele včeraj sem dospel iz Toleda in sem se namenil prirediti predstavo danes popoldne, da bi mogel dati medvedu malo počitka ter bi se mogel le-ta popraviti po neki tegobnosti, ki jo je imel včeraj.«

»Ohi! Tvoj medved je bil bolan? Moj poklon! Vendarle ne izgubi tako lahko teka.«

»Gospod komisar, pa je bil le na tem, da je malone poginil. In brez pomoči cigana, v žigan vozu zdaj stanujem, mi, kakor se bojim, brčkone ne bi bilo treba prositi vas za dovoljenje.«

»Potemtakem bi te cigan, o katerem govorijo, razen tega, da ti je rešil živla smrti, obdržal tudi pri sebi?«

»Izročil sem ga gospodu orožniku...«

»Tako je, gospod. Na vso moč dobrohotno mi je ponudil tudi streho za čas mojega bivanja tukaj.«

»Prepričali se bomo o tem, kar praviš. Imas v redu listine?«

»Imam pri sebi potrdilo župana moje rodne občine, da ta medved pripada meni, pa kdo sem, izročil sem ga gospodu orožniku...«

Ob tel besedah je omenjeni izročil zadevno listino policijskemu uradniku, ki jo je prebral, ali se vsaj delal, da jo bere, na kar jo je dal nazaj njenemu lastniku z besedami:

»Dobro. Preidimo zdaj k dejanju, zaradi katerega si tukaj.«

In obrnivi se proti tožitelju, je dodal:

»Gospod Medole«

»Brum!« je zabundral medved, misleč da je poklinal njega. Poslušal se je edinega načina, ki mu je bil znan, da je odgovoril: »Tukaj!«

Andrejčka je prevzela silna volja, da bi se bil zasmejal; ampak srečno se je vzdržal od tega, se sklonil in zamrmral Medu na uho previden nasvet:

»Móhí, Medo! Móhí; ne gre te!«

Malo iznenaden spríčo tega vedenja in prave karšnega medvedovega brundanja je komisar poklinal še enkrat:

»Gospod Medole«

»Br-r-um!« je ponovila žival močnejše, misleč že vedno, da je poklinal njo.

Osupil komisar se je malone vnejevoljil, zlasti še, ker so se mu ponovni opominj malega Francoza: »Tiho! Tiho! nekam poredni zdeli.«

»Kaj pa hoče ta preklicana žival? je začel godrnjati proti Andrejčku. »Zabrani mu, da ne bo tako reñal, sicer se bom razjezil.«

Nato se je obrnil iznova proti medičarju:

»Prosim torej, gospod Medo...«

»Br-r-um!«

Tokrat je bil Medov glas že strahoten. Kaj neki hoče ta gospod, da kar naprej kliče medvedo po imenu, ne da bi pojem kaj rekel?

Navzlic vsej spoštljivosti, ki jo je bil dolžan zastopniku pravice, se mali komediant ni mogel vzdržati, da se ne bi bil na ves glas zasmejal.

Komisar pa s tem ni bil prav nič zadovoljen; prav zares ne! Andrejček je to na mah opazil, se s krajno težavo obvladal in začel na vso moč ponižno pojasnjevati:

»To počenja zato, ker je tudi njemu ime Medo. Vsakokrat ko izgovorite njegovo ime, misli, da govorite njemu, pa vam na svoj način odgovori.«

(Nadaljevanje prihodnjik.)

IV.

Srčna kraljica

Pri vходу v vrt je rasel lep rožni grmiček. Na njem so cvetele bele rože, toda trije vrtnarji, ki jim je bilo ime Pet, Dve in Sedem, so na vso moč hoteli, da jih pobarvajo rdeče.

Lička se je to kaj čudno zdela, zato je stopila bliže in jih gledala.

»Povejte mi no, zakaj pa barvate te rože?« je vprašala.

Dva vrtnarja sta ji potihem odgovorila: »Ker bi to moral biti rdeč rožni grm, mi pa smo po pomoti vsadili belega. Če Srčna kraljica to zve, nam bo dala odsekati glave. Zato hitimo, da jih popravimo, še preden pride...«

V tem hipu je Pet zaklical:

»Srčna kraljica!«

Vrtnarji so se vrgli na zemljo z obrazom navzdol.

Lička se je obrnila radovedna, da vidi Srčno kraljico, in ko je kraljevi spreved prišel mimo, jo je kraljica vprašala:

»Kdo pa si ti, deklica?«

»Pravijo mi Lička, Veličanstvo,« je deklica odgovorila vljudno.

Na tihem pa si je mislila:

»Pa saj to vendar ni nič drugega kot igralna karta. Zakaj naj bi se torej bala?«

»Kdo pa so tile?« je vprašala Srčna kraljica in pokazala na vrtnarje.

»Veličanstvo,« je rekel Dve ponižno, »pravkar smo...«

»Že razumem!« je rekla Srčna kraljica in divje pogledala rože. Nato je dostavila: »Oglavite jih!«

In kraljevi spreved je nadaljeval svojo pot. Le trije vojaki so stali, da »oglavijo vrtnarje. Ti pa so se zatekli k Lički, kakor bi jo prosili varstva.

»Ne bodo vas oglavili ne,« jim je rekla Lička in jih potisnila v veliko vazo, ki je stala v bližini.

»Ali ste jim že odsekali glave?« je oddaleč zavpila Srčna kraljica.

»Da, Veličanstvo!« so odgovorili vsi trije vojaki hkrati.

»Prav!« je bila kraljica zadovoljna. »Lička, ali znaš igrati na karte?«

»Skrivnosti,« je odgovorila Ponarejena želva in pričela naštevati vse različne stvari na kreppljih svojih nog. »Skrivnosti starega in novega sveta... morskoo znanstvo in znanje o potresih.«

Lička se je obmila k Ponarejeni želvi:

»In koliko ur na dan si se učila?« je rekla, ne veš, kaj se pravi graditčenje, si zelo neumna.«

»Kaj pa si se še drugega učila?«

»Da,« je odgovorila deklica.

»Torej pridi sem!« je ukazala z odločnim glasom kraljica.

Lička je dohitela spreved, čeprav bi se bila najraje naskrivala izmuznila, da je nihče ne bi opazil.

V tem hipu je zagledala nekaj čudnega v zraku in je rekla sama sebi:

»Saj to je muček Smejaveček. Zdaj se bom vendar lahko z nekom pomenila.«

Čez nekaj hipov se je prikazala cela mačkova glava.

»Ali ti je všeč Srčna kraljica?« je potihem vprašal muček.

»Prav nič!« je odgovorila Lička. »Prevošč je...«

»S kom pa govoriš?« je vprašal Srčni kralj Ličko, se približal in radovedno gledal mačkovo glavo, ki se je pozibaval v megli.

»To je moj prijateljček, muček Smejaveček,« je rekla Lička.

»Njegov pogled mi ni všeč,« je rekel Srčni kralj odločno in poklical kraljico, svojo ženo. »Draga, hočem, da pošleš proč tega nevsčnega mačkaka!«

»Odsekajte mu glavo!« je ukazala ona, ne da bi se sploh ozrla.

Toda mačkova glava je v hipu izginila in Srčni kralj in rabelj sta letala sem in tja, da bi jo ujela.

Maček pa je zaklical iz megle:

»Kakšna komedija! Srčna kraljica je besna na to, da obseja na smrt, toda še nikomur ni bila odsekana glava.«

»Morda zato,« je pomislila Lička, »ker tukaj nima nihče glave na pravem mestu.«

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Bosanska medvedka v milanskem živalskem vrtu

General Giovanni Esposito je pred kratkim daroval milanskemu živalskemu vrtu mlado, okrog 5 mesecev staro rjavo medvedko. Vojaki so jo ujeli ob nedavnem očiščevalnem pohodu v Bosni skupno z drugim medvedkom, ki pa je kmalu poginil v okolici Čajnice. Vojaki so imeli z medvedko, preden je dospela na določeno mesto, precej posla. Enkrat se jim je na poti strgala z verige in pobegnila v gozd pa so jo zopet ujeli s pomočjo policijskega psa. Zdaj je bosanska medvedka že srečno dosegla zavetje milanskega zverinjaka.

Bogastvo v vodi. Ogromno bogastvo, zlati in srebrni novci, nakiti in mnogi drugi dragoceni predmeti so potopljeni v morskkih gladinah. Tam jih stražijo rihe, polipi in druga morská strašila. V morske globine se je pogreznilo to bogastvo z razbitimi ladjami in parniki. Posebno med vojno pogoltno morje mnogo blaga in ljudi. No, na ljudi hitro pozabimo; ne pozabimo pa na potopljeno bogastvo: na zlato, srebro, biserje in druge dragocenosti. Na to bogastvo ljudje vedno mislijo, računajo in preudarjajo, kako bi ga dvignili iz morského dna in se z njim okoristili. Saj je človeku premalo tega, kar ima na zemlji. Zato imajo potapljači vedno dosti dela in zaslužka.

V rožah je zdravje

Meseca oktobra prejenjamo z nabiranjem cvetja ker je že večina zdravilnih rož odvečelo. V glavnem naberejo še korenine biber-nelice, čebule, gabeza, jaščarice, kačnika, kokičnika, kolzneča, madronščice, omana, repinca, sretene, svišča, špačke, sporiša in žlič-nice. Zdravilno lubje vzamemo od bresta, breze in oreha; plodove brusnice, češmina, hrasta, janeža, šipke in trnjolice; od celih zeli pa nabere-mo, v kolikor jih še nismo nasušili v prejšnjem mesecu, še dobre misli, kuše, oslada smetlike, škrdžalice, trpotca in volovskega jezika.

Oman, krovij ali svinjski koren, alant — inula helenium, raste po vrtovih, kjer ga zaradi zdravilnih spovi, ki jih korenina vsebuje, goje, raste pa tudi v vlažnih in mokrih gozdovih, travnikih in potokih. Nabiramo korenine od 2—3 letnih rastlin, ki jih posušimo in zrežemo na najmanjše koščke ali pa zdrobimo dobro posušene korenine v prah. Korenin ne smemo olupiti!

Korenina je zelo zdravilna in so jo zlasti v zadnjih desetletjih mnogo uporabljali. Z omanom zdravimo skoraj vse bolezní dihal in prebavil. Izvrstno zdravi zasluženost prsi in pljuč, katarie, lenivost in slabost črevesja, vnetje, bronhijev kašelj, kronično zasluženost črevesja, slabo prebavo, nadubo, zlatenco, beli tok in neredno menstruacijo, združeno z velikimi bolečinami. V te namene pijemo trikrat dnevno čaj, ki ga pripravimo iz 12 g omanove korenine na pol litra vode.

Katar, ki nastopa pri strastnih kadilcih, je mogoče z omanovim čajem oblažiti in odpraviti. Proti putiki, koliki, zlati žili in različnim kožnim boleznim, pijemo po žličkah.

Namesto čaja iemliemo lahko tudi prašek, in sicer dnevno do 3 noževe konice na vodi, mleku, sladkorju ali z medom.

Alantovo vino je izborno zdravilo proti pljučnim boleznim, koliki in zasluženosti. Vino pripravimo iz 60 g korenin, ki jih namočimo za 12 ur v špirit, tako da so korenine z njim pokrite, nato pa dolijemo še 1 l dobrega belega vina in pustimo čez noč na miru. Naslednji dan vino odlijemo, ostanek pa precedimo. Na dan spijemo kozarec vina po požirkih.

Pri zdravljenju z omanovimi koreninami moramo paziti, da ne zavijemo prevelike količine, ker učinkujejo na bljuvanje.

Zunanie uporabljamo odvare korenin in špirit, v katerem smo namakali korenine za izmivanje garli, krast in lišajev.

Gabez, črni koren, pljuč — symphytum officinale je silno trdoživ in nadležen plevel, ki raste najraje po peščenem vlažnem svetu, po travnikih, njivah, ob potokih itd.

Za zdravljenje iemliemo te korenine, ki jih nabiramo zgodaj spomladi, ali pa oktobra. Posušimo jih čim hitreje na soncu in prepihu, nakar jih shranimo.

Notranje pijemo čaj gabezovih korenin pri hudi driski in griži, tvorih v črevesju, pri bluvanju krvi in pri manjših ranah in tvorih v želodcu. Za zdravljenje pijemo zjutraj 1 skodelico čaja, ki ga pripravimo iz 5 g korenin in četrt litra vode. Čez dan spijemo po žličkah drugo skodelico.

Pri zasluženosti pijemo čaj, ki ga pripravimo in četrt litra vode, četrt litra vina in 20 g gabezovih korenin. Čaj spijemo tekom dneva po žličkah. Hladen gabezov čaj je dobro osvežujoče sredstvo in se priporoča pri vročinskih boleznih (vsake pol ure 1 žlica). Proti zasluženosti ledvic in organov v spodnjem delu telesa spijemo dnevno 2 skodelici toplega čaja. Kréne holecine spodnjega trebuha se pomirijo, če spijemo zjutraj in zvečer po 3—4 žlice toplega čaja.

Gabezov čaj smemo kuhati samo v lončeni, porcelanasti ali vsaj prav dobro pološčeni posodi, ker drugače postane čaj črn in ni užiten.

Zunanie uporabljamo odvare gabezovih korenin za izmivanje ran, ker vleče tkivo skupaj in ustavlja krvavitve, pri starih tvorih, otrdelih prsnih žlezah, pri prsnih tvorih dojk, kostnih holecinah itd. Sveži sok korenine ustavlja kri in ga zaradi tega rabimo pri krvavejih ranah.

Ob 25. letnici dr. Krekove smrti

Pred 25 leti je prenehalo biti srce velikega sina slovenskega naroda. Očetu našega ljudstva večna slava!

OKROG SOSEDOV

» Za tiste, ki ne plačajo davka. V Mladenovcu v Srbiji so krajevne oblasti izdale naredbo, da dobi sol, olje, sladkor in še nekatera druga živila samo tisti, ki je plačal vse državne davke, občinske doklade in druge javne prispevke.

» Pogumna mati. Zena občinskega uslužbenca Lamprehta pri Sv. Salvatorju pri Brežah na Koroškem je bila prita nesreče, ko je njen poldrugo leto stari otrok padel v potok Metnico. Mati ne zna plavati, kljub temu je planila v visoko narasli potok in se tako dolgo borila z vodo, da je rešila otroka živega iz valov.

» Kako se bo Hrvatska oskrbela s mastjo. Vsak kmetovalec lahko na leto zakolje eno pitano svinjo na tri osebe gospodinjstva. Od vsake zaklane svinje pa mora oddati določeno količino masti. Pri zakolu svinje do 90 kg mora oddati 2 kg masti, pri zakolu svinje v teži do 150 kg mora oddati 5 kg masti, nad 150 kg pa mora oddati 10 kg masti. Zakol prašičev do 70 kg teže je prepovedan.

» Sušnilnico za koruzo bo dobil Varaždin. V 24 urah bodo lahko posušili 2 vagona koruze.

» Srbsko uradniško vprašanje. Srbska vlada je 1. oktobrom deloma odpustila deloma upokojila vse tiste uradnike, katerih sedanja srbska državna uprava ne potrebuje za redno funkcioniranje državne uprave. Uradniki, ki niso imeli zadostno število let za upokojitve, so dobili dvomesečno odpravnino. Ob tej priliki je srbski ministrski predsednik izdal na državno in samoupravno uradniško, ki ga je srbska uprava še obdržala v službi, dnevno povelje, v katerem ga poziva na skrajno vestno in poštvalno izvrševanje svoje dolžnosti. Istočasno je srbska vlada tudi zvišala dohodke preostalemu uradništvu.

» Za izboljšanje srbskega ovčarstva. Poleg živinoreje in svinjereje je v Srbiji, posebno v planinskih delih, zelo razširjeno tudi ovčarstvo. Da bi zboljšali dosedanje pazno ovac, ki so jo redili v Srbiji, je srbsko kmetijsko ministrstvo naročilo v Nemčiji potrebno število ovc »Merino«, s katero bodo zboljšali domačo pasmo.

» Veliko škodo so napravile zadnji čas povodnji na Koroškem, posebno v špitalskem okraju.

» V Belgradu so pokopali v 78. letu starosti srbskega novinarja in književnika Stevana Benešiča. Izdal je 6 zbirki lirskih pesmi, 3 zbirke pripovedk, 2 gledališki igri in nekaj knjig za otroke. Umrl pa je revež, vendar poln vere v boljšo bodočnost svojega naroda.

» Slovenci na valjevskih srednjih šolah. Na moški realni gimnaziji je 12 slovenskih dijakov, na ženski realni gimnaziji za 5 slovenskih dija-

NAŠI VELIKI MOŽJE

Kardinal dr. Jakob Missia

List Katoliški obzornik je o kardinalu dr. Jakobu Missii napisal tele pomembne besede: »S škofom Missijem smo katoliški Slovenci doživeli drugo renesanso.« Njegovo življenje in delo v drugi polovici prejšnjega stoletja je za Slovence v resnici izredno veliko.

Missia se je rodil 1838 v župniji Sv. Križ pri Ljutomeru. Ljudsko šolo je obiskoval pri Kápeli, kjer se je učil tudi glasbe, nadaljeval in končal pa jo je v Radgoni in Mariboru. Gimnazijo je obiskoval v letih 1849 do 1857 v Gradcu kot gojenec škofijskega deškega semenišča. Po odlično napravljenu maturi je istotam študiral eno leto bogoslovje, nato pa ga je škof Attems poslal na nadaljnje modroslovene in bogoslovne študije v Rim. Tamkaj je bil 1863 posvečen v mašnika in napravil doktorat iz obeh ved, ki jih je študiral. Ko se je vrnil 1864 iz Rima, je bil najprej dve leti prefekt v graškem deškem semenišču in je tamkaj poučeval tudi petje. Nato je bil pet let dvorni kaplan in tajnik škofa Attems, 1879 je postal stolni kanonik, 1884 pa ljubljanski knezoškof. V Ljubljani je škofoval polnih 13 let, dokler ni bil 1897 imenovan za nadškofa v Gorizii, dve leti nato pa je postal prvi slovenski kardinal. Umrl je v Gorizii 1902 in je pokopan na Sv. Gori.

Za svojo glavno življenjsko nalogo si je Missia kot škof in nadškof postavil prebujenje katoliške zavesti med našim ljudstvom. Še posebej pa spodbujanje h globokemu katoliškemu življenju med našimi duhovniki. Da bi vzgojil čim več dobrih duhovnikov, je posebno skrb posvečal duhovniškemu naraščanju. Zato je gledal, da so na ljubljanskem bogoslovju delovali kar najboljši odlični profesorji bogoslovja. Sam pa je pošiljal številne duhovnike na visokoznanstveno katoliško šolo v Rim. Med odličnimi profesorji, ki jih je škof postavil na ljubljanskem bogoslovju, je bil tudi naš veliki dr. Janez Evangelist Krek, ki je tamkaj poučeval sholastično filozofijo in socialna vprašanja. Leta 1890, je Missia odzvil znamenite duhovniške pastoralne konference in jim dal v obravnavanje najrazličnejša važna sodobna vprašanja o verski šoli, liberalizmu in podobnem. Da bi versko življenje še bolj dvignil, ni skrbel samo za posvetno duhovščino, marveč tudi za redovnike. Tako je poklical 1887 v Ljubljano jezuite, kmalu nato pa tudi karmeličanke na Selo pri Ljubljani.

Za dvigavanje verskega življenja med Slovence so izredno pomembna pastirska pisma škofa Missie. V njih je duhovščini v prvi vrsti, po njej pa tudi vernikom, razlagal najvažnejše zablode tistega časa in jih svaril pred njimi. Tako je nastopal proti liberalizmu sploh, proti bogokrststvu, proti pisančevanju, proti frazomanstvu, proti krivi prisegi. Nasprotno pa je seveda na vso moč priporočal dobre stvari:

tako je n. pr. ob tisočletnici smrti sv. Metoda 1885 pozival vernike k molitvi za ločene Slovence, priporočal pravne pobožnosti, uvedel družbo treznosti, pisal o svetosti prisega, o krščanski družini, o svetosti zakramenta svetega zakona, o skrbi za bližnjega čast in dobro ime, izdal posebno poslanico o pobožnosti do presv. Srca Jezusovega, pisal in priporočal dobre knjige in časopise, pospeševal ustanavljanje Marijinih družb in izvenckrvenih katoliških društev po našem podeželju.

Posebno veliko zaslug si je pridobil dr. J. Missia za organizacijo odlično uspelega prvega slovenskega katoliškega shoda 1892 v Ljubljani. Škof sam je imel ob tej priložnosti pomembne govore proti polovičarstvu v zasebnem in javnem življenju, posebno znamenit pa je njegov govor o katoliški zavesti. V tistem govoru je dejal: »Nikakor ne zadostuje kazati se samo s kakimi pobožnimi frazami, tudi ne z nekaterimi splošno verskimi resnicami, ampak cela katoliška vera mora biti katoliški zavesti podlaga, sad pa življenje in ravnanje po načelih katoliške Cerkve.« Kot goriški nadškof in kardinal se je udeležil tudi drugega katoliškega shoda 1900 v Ljubljani in tudi takrat v svojem sklepem govoru priporočal katoliškim Slovincem vztrajnost, složnost, potrpežljivost, zlasti pa molitev.

Kardinal Missia je bil seveda zaradi svojega izredno pomembnega delovanja na eni strani deležen kar najbolj ostre kritike, nasprotno pa je zlasti mlada duhovščina in tudi ljudstvo na Slovenskem ljubilo svojega škofa. V resnici je bil kardinal Missia izredno skladna osebnost. Saj ga je odlikovala izredno temeljita izobrazba, pa tudi globoka srčna kultura. Kar dar je največ trpel pred napadi nasprotnikov, takrat je iskal tolažbe v molitvi in premišljevanju. V svojem katoliškem nazoru in delovanju je bil izredno vztrajen, zato je lahko podobno vztrajnost priporočal tudi slovenskim duhovnikom. Kljub izredno velikemu zanimanju za splošno javno in versko življenje med Slovenci je imel vendarle tudi veliko smisla za lepoto in umetnost. O tem pričata prelepi kapelici škofijskih dvorcev v Ljubljani in Gorizii, saj ju je sam dal zgraditi in okrasiti. Še posebno se je zanimal za glasbeno umetnost; sam je glasbo študiral, bil dober pevec in je zelo pospeševal prizadevanja Cecilijanskega društva, ki si je nadelo nalogo izboljšati in dvigniti cerkveno glasbo na Slovenskem.

V Cerkevem življenju je dosegel Missia — dosti edini — visoko stopnjo kardinala in je že s tem samim postal eden izmed naših največjih mož. Dr. Aleš Ušeničnik ga je lepo označil z besedami: »Dr. Jakob Missia je bil — v javnosti knez, v cerkvi škof, med ljudstvom oče, med duhovščino prijatelj.«

NOVI GROBOVI

V mariborski bolnišnici je umrl 63 letni posestnik Peter Vrečko iz Smartina na Pohorju, na Teharjih pri Celju Franc Inkret. — V Novem mestu je odšel v večnost 30 letni Nande Mamilovič. — V Mariboru so pokopali 75 letno Jožefo Urbaček, v Framu pa 64 letno Cecilijo Čretnik roj. Lesjak. — V Vlanji gori je odšel v 88. letu po večno plačilo posestnik, trgovec in bivši dolgoletni župan Mihael Omahen. — V Ljubljani so odšli v večnost: Marija Golob z Rake, Elizabeta Kregar roj. Petrič, Uršula Bučarjeva roj. Kunej, upokojeni služitelj Zanatske banke Jožef Koren, 90 letni Ignacij Sušteršič, književnik Janez Gregorin, 92 letni Cvetko Gombáč in Majce Marjanček. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Čitaj in širi »Domoljuba«!

